

Examen VMBO-GL en TL

2015

tijdvak 1
donderdag 21 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 46 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

Een standpunt over criminaliteit

Overlast en crimineel gedrag moeten we snel en keihard aanpakken. Bij aanhouding volgt direct voorgeleiding en berechting. Straffen worden zo snel mogelijk ten uitvoer gebracht. Criminele winsten moeten worden afgenomen en slachtoffers snel schadeloos gesteld.

naar: www.vvd.nl van 23 april 2014

- 1p 1 Er zijn verschillende soorten overheidsbeleid ten aanzien van criminaliteit. Onder welk soort beleid valt het standpunt van de VVD in tekst 1?
- A gevangenisbeleid
 - B opsporingsbeleid
 - C preventief beleid
 - D vervolgingsbeleid

tekst 2

Duizenden 'vrienden' gezocht om (ex-)gedetineerden te begeleiden

Er is een fors tekort aan vrijwilligers die (ex-)gedetineerden op het rechte pad kunnen houden. Er is behoefte aan ruim 7000 mensen die hen begeleiden bij de terugkeer naar de maatschappij. 70 procent van de (ex-)gedetineerden pleegt binnen zes jaar weer een strafbaar feit. Vrijwilligers die (ex-)gevangenen begeleiden in en buiten de gevangenis, moeten daar verandering in gaan brengen. "Vrijwilligers bezoeken gedetineerden in de gevangenis, onderhouden contact en helpen hem of haar als maatje weer terug te keren in de samenleving", zegt Rien Timmer, directeur van vrijwilligersorganisatie Exodus. Volgens Timmer is isolement nadelig. "De eerste reflex van de samenleving, iemand uitkotsen, is het slechtste wat er kan gebeuren. Waarom zou iemand dan zijn leven beteren?"

naar: Metro van 3 april 2014

Lees tekst 2.

- 1p 2 Er zijn verschillende oorzaken van crimineel gedrag. Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen individueel crimineel gedrag en criminaliteit als maatschappelijk verschijnsel. Welke **maatschappelijke** oorzaak van criminaliteit wordt volgens Rien Timmer in tekst 2 aangepakt met het begeleiden van (ex-)gedetineerden door vrijwilligers?
- A Crimineel gedrag wordt aangeleerd in gezin of jeugdgroep.
 - B De gelegenheid maakt de dief.
 - C het gebrek aan bindingen met de samenleving
 - D persoonlijkheidskenmerken, zoals te weinig sociale vaardigheden

Zie tekst 2.

- 1p 3 Vrijwilligers die (ex-)gedetineerden begeleiden moeten ervoor gaan zorgen dat een bepaald verschijnsel minder zal voorkomen. Welk verschijnsel moeten vrijwilligers die (ex-)gedetineerden begeleiden terugdringen?
- A klassenjustitie
 - B recidive
 - C sociale ongelijkheid
 - D socialisatie

tekst 3

Hogere straf voor doodschieten taxichauffeur

Een 45-jarige man heeft in hoger beroep een zwaardere straf gekregen voor het doodschieten van een taxichauffeur in 2010.
... **(1)** ... in Den Bosch legde vrijdag achttien jaar celstraf op voor doodslag. Eerder legde ... **(2)** ... voor moord vijftien jaar celstraf op.

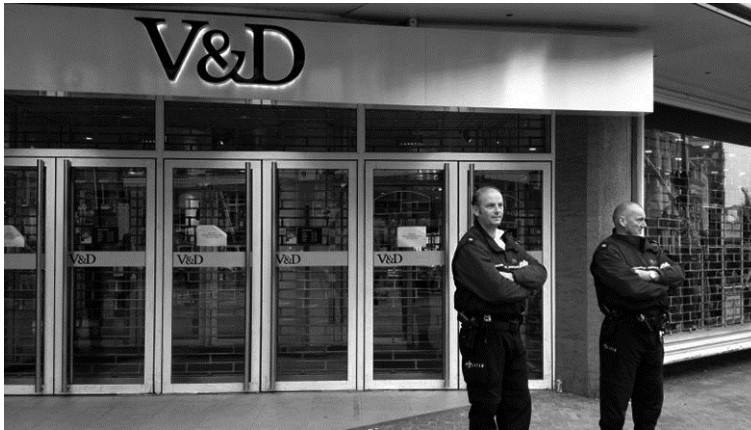
naar: www.nu.nl van 6 december 2013

- 1p 4 Wat moet op de puntjes in tekst 3 worden ingevuld?
- A (1) De Hoge Raad en (2) het gerechtshof
 - B (1) De Hoge Raad en (2) de kantonrechter
 - C (1) De rechtbank en (2) de kantonrechter
 - D (1) De rechtbank en (2) het gerechtshof
 - E (1) Het gerechtshof en (2) de Hoge Raad
 - F (1) Het gerechtshof en (2) de rechtbank

tekst 4

Dagelijks 200 serieuze bedreigingen via Twitter

In Nederland worden dagelijks 35.000 bedreigingen via Twitter geuit. Ongeveer 200 daarvan zijn zo serieus, dat de politie besluit daar werk van te maken. Dat leidt bijna iedere dag tot een arrestatie of berisping. Dreigtweets zijn berichten waarin wordt gedreigd met geweld tegen personen, gebouwen of eigendommen van een ander. Dergelijke bedreigingen leidden in het recente verleden een aantal keer tot behoorlijke onrust. Zo moest warenhuis V&D in Haarlem dicht na een dreigement.

naar: www.ad.nl van 31 oktober 2013

Lees tekst 4.

- 1p 5 Dreigtweets kunnen materiële en immateriële gevolgen hebben. De dreigtweets hebben materiële gevolgen gehad voor V&D.
→ Noem een **materieel** gevolg van de dreigtweets voor V&D in Haarlem.

Zie tekst 4.

- 1p 6 Noem een mogelijk **immaterieel** gevolg van de dreigtweets voor V&D in Haarlem.

tekst 5

'Dreigtweets even strafbaar als dreigbrieven'

Dreigtweets zijn even strafbaar als dreigbrieven. Dat zegt ICT-jurist Arnoud Engelfriet in reactie op de digitale dreigementen aan het koningshuis en een school in Leiden afgelopen weekend.

Naast een celstraf kan een 'dreigtwitteraar' ook een werkstraf of een
5 boete krijgen. Bedreiging is immers strafbaar, ongeacht het medium
waarop de bedreiging wordt geuit. "Bedreiging via Twitter is daarom
hetzelfde als een bedreiging per brief. Daarvoor staan dezelfde straffen",
zegt de ICT-jurist.

De maximale celstraf wordt echter bijna nooit opgelegd. Een zaak waarin
10 een gebruikelijke straf werd opgelegd, is de bedreiging van de dochter
van een voormalig Tweede Kamerlid via Twitter in 2010. Een man moest
daarvoor 17 dagen de cel in en een werkstraf van 80 uur uitvoeren.
Bovendien kreeg hij 30 dagen cel voorwaardelijk, met een proeftijd van
2 jaar.

naar: www.ad.nl van 22 april 2013

Lees regel 1 tot en met 8 van tekst 5.

- 1p 7 Sarah en Meral hebben bij maatschappijleer geleerd dat criminaliteit een plaats- en tijdgebonden begrip is. Zij lezen allebei tekst 5. Sarah zegt: "Tekst 5 is een goed voorbeeld van het feit dat criminaliteit een tijdgebonden begrip is." Meral is het er niet mee eens.
→ Wie heeft er gelijk, Sarah of Meral? Verklaar je antwoord.

Lees regel 9 tot en met 14 van tekst 5.

- 1p 8 De man heeft 30 dagen cel voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar gekregen.
→ Geef zo precies mogelijk aan wat deze straf betekent.

Zie regel 9 tot en met 14 van tekst 5.

- 1p 9 Een rechter kan verschillende soorten hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen opleggen.
Wat heeft de rechter opgelegd aan de man die de dochter van een voormalig Tweede Kamerlid bedreigd heeft?
- A een hoofdstraf en een bijkomende straf
 - B een hoofdstraf, een bijkomende straf en een maatregel
 - C twee soorten hoofdstraffen en een bijkomende straf
 - D twee soorten hoofdstraffen en een maatregel
 - E twee soorten hoofdstraffen

tekst 6

Vrijpraak voor verdachte van roof uit museum

De rechtbank in Utrecht heeft vrijdag een verdachte vrijgesproken in de zaak van het kostbare museumstuk, dat uit een museum in Utrecht werd geroofd. Het gaat om een 23-jarige Utrechter die de rover van het kostbare museumstuk met zijn scooter vervoerd zou hebben. Het Openbaar Ministerie had 4 jaar gevangenisstraf tegen de man geëist. De rechter vindt dat niet is bewezen dat de scooter die bij de 23-jarige Utrechter werd gevonden, inderdaad het vervoermiddel is dat na de roof is gebruikt. DNA-sporen die op de scooter werden gevonden, kunnen daar ook op een ander moment zijn achtergelaten.

naar: www.telegraaf.nl van 28 februari 2014

Lees tekst 6.

- 1p 10 Stel dat er volgend jaar bij het museum nieuw bewijs wordt gevonden tegen de vrijgesproken verdachte.
Wat zal er dan gebeuren?
- A De officier van justitie bepaalt of de rechtszaak opnieuw geopend wordt.
 - B De verdachte krijgt alsnog 4 jaar gevangenisstraf.
 - C De verdachte moet opnieuw voor de rechter verschijnen.
 - D De verdachte wordt niet opnieuw vervolgd.

tekst 7

Minister wil onderzoek

De minister van Veiligheid en Justitie wil laten onderzoeken hoe vaak het aanhouden van iemand op basis van uiterlijk of afkomst ('etnisch profileren') voorkomt bij de politie in Den Haag. Amnesty International concludeerde in een rapport dat etnische minderheden in Nederland veel vaker worden gecontroleerd door de politie dan autochtone Nederlanders.

naar: www.omroepwest.nl van 4 november 2013

Lees tekst 7.

- 1p 11 Welk kenmerk van de rechtsstaat komt in gevaar als er sprake zou zijn van 'etnisch profileren' door de politie?
- A machtenscheiding
 - B rechtsgelijkheid
 - C rechtszekerheid
 - D veiligheid

- 1p 12 Om een beeld te krijgen van de omvang van de criminaliteit in Nederland wordt gebruik gemaakt van verschillende soorten onderzoeken en statistieken.
Welk soort onderzoek of statistiek zal het beste beeld geven van de werkelijke omvang van heling?
- A daderonderzoek
 - B politiestatistieken
 - C rechtbankstatistieken
 - D slachtofferonderzoek

tekst 8

Spijbelaarster krijgt toch vertrouwen

Een meisje (16) staat voor de rechter wegens spijbelen.

“Het gaat heel erg slecht op school”, verzucht het meisje. “Ik kan het echt niet helpen, ik doe mijn best maar het lukt gewoon niet. Ik loop bij een psycholoog.”

- 5 Bureau Jeugdzorg is zeker niet ontevreden over haar, vertelt een in de rechtszaal aanwezige medewerkster. “Ze heeft het geprobeerd en het lukt niet. We zouden gewoon een jaar moeten doorgaan.”

De rechter kijkt het meisje aan en vraagt wat zij van die suggestie vindt.

- 10 “Ik wil doorgaan”, klinkt het vastberaden uit de mond van de zestienjarige, om dan toch de twijfels weer een kans te geven. “Ik weet alleen niet of het me lukt.” De rechter denkt na. “Schoolverzuim zonder geldige reden kan en mag niet”, zegt hij. “Laten we afwachten wat de officier er van vindt.”

De officier van justitie noemt het dossier een ‘lastig verhaal’. “Veel mensen zeggen dat je er alles aan doet, maar dat het je domweg niet lukt.

- 15 Hoe dan ook, je hebt zonder reden van school verzuimd en dat kan niet. Ik eis tien uur werkstraf voorwaardelijk en een proeftijd van een jaar.”

De rechter neemt de eis over. Daarnaast: doorgaan met begeleiding van Jeugdzorg. “Ik wens je heel veel succes. Het gaat de goede kant op. Blijf je best doen.”

naar: www.trouw.nl van 28 oktober 2013

Lees tekst 8.

- 1p 13 Tekst 8 is een beschrijving van een rechtszaak.
→ Welke regels geven het requisitoir weer? Noteer alleen de regelnummers.

tekst 9

Regering wil reisgegevens opslaan

De regering wil reisgegevens opslaan om potentiële terroristen beter te kunnen opsporen. Wanneer iemand Nederland verlaat of binnenkomt, wordt dat in de toekomst geregistreerd en bewaard. Dat zei de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid Dick Schoof gisteren tegen RTL Nieuws. Schoof zei in het nieuwsprogramma dat het ministerie van Veiligheid en Justitie beter zicht wil krijgen op potentiële terroristen, zoals Nederlanders die momenteel in Syrië vechten. “Nu worden uw reisgegevens niet opgeslagen. Wat we willen is dat alle reisgegevens worden opgeslagen en daarmee ter beschikking komen van inlichtingen- en veiligheidsdiensten.” De minister van Veiligheid en Justitie presenteert later deze maand een wetsvoorstel. Schoof zegt dat de registratie onder ‘hele strenge voorwaarden’ moet plaatsvinden.

naar: NRC Next van 8 november 2013

Lees tekst 9.

- 2p 14 Twee hoofdtaken die de overheid in de rechtsstaat heeft, kunnen met elkaar botsen.

Er zijn mensen die vinden dat het plan van de regering om reisgegevens op te slaan, kan botsen met één van deze taken.

→ Leg uit met welke taak van de overheid in de rechtsstaat dit plan van de regering volgens deze mensen kan botsen.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Dit plan van de regering kan botsen met de taak ... , want ...

tekst 10

Mensen in Kerkrade zijn in opstand gekomen tegen een kort geleden tot twee jaar gevangenisstraf veroordeelde pedofiel. Ze hebben aanstootgevende posters met zijn foto verspreid en op meerdere plaatsen in de stad opgehangen. De man heeft aangifte gedaan. De man is in hoger beroep gegaan en daarom nog op vrije voeten.

naar: De Telegraaf van 31 oktober 2013

Lees tekst 10.

- 1p 15 Welk doel van straffen heeft in dit geval **niet** gewerkt?
- A handhaving van de rechtsorde
 - B preventie
 - C resocialisatie
 - D voorkomen van eigenrichting

afbeelding 1

Blowverbod volgens art. 2.8 van de Algemene Plaatselijke Verordening van Amsterdam

afbeelding 2

Verboden toegang volgens art. 461 van het Wetboek van Strafrecht

Bekijk afbeelding 1 en 2.

- 2p 16 Zijn deze strafbare feiten misdrijven of overtredingen en wie heeft deze strafbare feiten vastgesteld? Kies voor beide afbeeldingen uit misdrijf of overtreding en uit gemeenteraad of parlement.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Afbeelding 1 is een ... (misdrijf/overtreding), vastgesteld door ... (de gemeenteraad/het parlement).

Afbeelding 2 is een ... (misdrijf/overtreding), vastgesteld door ... (de gemeenteraad/het parlement).

tekst 11

VVD en D66 willen aangiftebereidheid verhogen

Slechts tien procent van de geweldslachtoffers in Amsterdam doet aangifte bij de politie. Daarom komen de Amsterdamse afdelingen van de partijen D66 en VVD met het 'Actieplan Aangiftebereidheid'.

bron: www.parool.nl van 13 juni 2013

Lees tekst 11.

- 1p 17 Onder welk soort overheidsbeleid vallen de voorstellen van de VVD en D66?
- A opsporingsbeleid
 - B preventief beleid
 - C repressief beleid
 - D vervolgingsbeleid

tekst 12

Voorwaardelijke werkstraf voor klap op billen

Een 31-jarige man, die in september 2013 een 17-jarige fietsster vanuit de auto een klap op de billen gaf, is schuldig aan een 'aanranding'. De politierechter legde de man een voorwaardelijke werkstraf op van 20 uur. De verdachte zag de 'onverhoedse klap op de billen' als een 'geintje', waar hij nu 'veel spijt van heeft'. Hij kende het slachtoffer niet.

naar: www.bd.nl van 10 juni 2014

Lees tekst 12.

- 2p 18 Straffen worden met bepaalde doelen opgelegd. Een voorbeeld van een doel van straffen is resocialisatie.
- Leg uit welk **ander** doel van straffen de rechter uit tekst 12 met zijn vonnis kan hebben gehad.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Het doel: ... , want ...

tekst 13

Bevolking de Krim stemt: Rusland of Oekraïne

De bevolking van de Krim kan volgende week zondag meebepalen of het schiereiland onderdeel wordt van Rusland of onderdeel van Oekraïne blijft. Het parlement van de Krim koos donderdag al unaniem voor Rusland. De uitslag van het ... lijkt van tevoren vast te staan: 60 procent van de bevolking op het schiereiland bestaat uit etnische Russen.

bron: www.telegraaf.nl van 6 maart 2014

- 1p 19 Op de puntjes in tekst 13 is een woord weggelaten, dat een manier van besluitvorming verwoordt.
→ Welk woord is dat?

tekst 14

Over Europese wetgeving

... **(1)** ... neemt initiatieven voor Europese wetgeving en stelt wetsvoorstellen op. ... **(1)** ... doet ook voorstellen voor de begroting van de Europese Unie. Al deze voorstellen worden ter goedkeuring voorgelegd aan de ministers van de regeringen van de EU-landen die over het onderwerp van de wet gaan en aan ... **(2)**

naar: www.tweedekamer.nl van 29 september 2013

- 2p 20 Hieronder staan verschillende bestuursorganen van de EU.
- a de Europese Commissie
 - b de Europese Raad
 - c de Raad van de Europese Unie
 - d het Europees Parlement
 - e het Europese Hof
- Welke bestuursorganen moeten er op de puntjes bij (1) en (2) in tekst 14 worden ingevuld?
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- (1) = ...
- (2) = ...

tekst 15

Dure fout belastingdienst Amsterdam

Een fout bij het uitbetalen van de jaarlijkse woonkostenbijdrage kan de gemeente Amsterdam duur komen te staan. Ruim 9000 mensen hebben een veel hoger bedrag overgemaakt gekregen dan de bedoeling was. De bedragen die de Amsterdammers hebben gekregen, variëren. Een man kreeg 15.500 euro in plaats van 155 euro. Het is niet duidelijk wat er precies is misgegaan. Mogelijk gaat het om een fout met komma's en punten in het computersysteem.

naar: nos.nl van 13 december 2013

Lees tekst 15.

- 1p 21 Wie moet(en) in de gemeenteraad verantwoording afleggen voor deze fout?
- A de burgemeester
 - B de coalitiepartijen in de gemeenteraad
 - C de directeur van de belastingdienst
 - D de wethouder van Financiën

tekst 16

Uit een folder van de Nederlandse Volks-Unie

“Volksgenoten,
Wij maken ons ernstige zorgen over de situatie in ons vaderland. De grenzen zijn wagenwijd open gezet voor de komst van Oost-Europese werknemers terwijl we al voldoende allochtone werklozen hebben. Deze ‘goedkope’ Oost-Europese werknemers brengen ook nog eens uw baan in gevaar. Nederlandse arbeidsplaatsen op de eerste plaats voor Nederlandse werklozen!”

naar: folder van de Nederlandse Volks-Unie

- 1p 22 Welk kenmerk van de rechts-extremistische stroming herken je in tekst 16?
- A centraal leiderschap
 - B gerichtheid op geweld
 - C met haar denkbeelden inspelen op gevoelens van onzekerheid
 - D opkomen voor de zwakkeren in de samenleving

tekst 17

Gun bijstandskind een baan

Vandaag bespreekt de Kamer een aantal aanpassingen van de Wet Werk en Bijstand met de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Een onderdeel daarvan is het plan om ouders te korten op hun bijstandsuitkering als zij inwonende kinderen hebben met een eigen inkomen. Als hun kinderen een inkomen verdienen, worden zij per maand tussen 132 en 176 euro gekort op de bijstand.

Het plan brengt jongeren onnodig in de problemen. Dat schrijft FNV Jong¹⁾ (de jongerenbond van de vakbond FNV) in een brief aan de Tweede Kamer.

Volgens de FNV Jong-voorzitter zullen deze jongeren door de scherpe inkomensdaling van hun ouders, nog meer dan dat ze al deden moeten bijdragen aan de huishoudelijke kosten. "Ongeveer 14.000 huishoudens worden door deze maatregel geraakt. Hierdoor worden duizenden jongeren uit kansarme gezinnen nog meer geremd bij het opbouwen van hun eigen toekomst. Dat kan niet de bedoeling zijn."

noot 1 De FNV is de grootste vakbond van Nederland. De FNV is een vereniging waar je lid van kan worden en heeft meer dan 1 miljoen leden. De FNV bestaat uit verschillende bonden, waarvan FNV Jong er één is.

naar: www.spitsnieuws.nl van 16 december 2013

Lees tekst 17.

- 2p 23 FNV Jong is een pressiegroep. Een kenmerk van pressiegroepen is dat ze druk proberen uit te oefenen op de politieke besluitvorming.
→ Noem een **ander** kenmerk van pressiegroepen en geef aan waarom FNV Jong in tekst 17 daaraan voldoet.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Een ander kenmerk van pressiegroepen: ...

FNV Jong voldoet daaraan omdat ...

Zie tekst 17.

- 2p 24 FNV Jong heeft een brief naar de Tweede Kamer gestuurd. FNV Jong zou ook een openlijke actie, zoals een demonstratie of een handtekeningenactie kunnen organiseren.
→ Wat kan FNV Jong als vakbond nog meer doen om te proberen de politieke besluitvorming te beïnvloeden? Noem **twee andere** mogelijkheden.

Zie tekst 17.

- 2p 25 Noem **twee** machtsmiddelen of -bronnen die FNV Jong heeft om de politieke besluitvorming te beïnvloeden.

tekst 18

Geen e-sigaret¹⁾ voor jongeren onder de 18

Het kabinet wil een minimumleeftijd van 18 jaar instellen voor de verkoop van e-sigaretten. Dat heeft de staatssecretaris van Volksgezondheid aan de Tweede Kamer laten weten.

De staatssecretaris vindt het onwenselijk als 'jongeren die niet roken een nicotineverslaving zouden opdoen door gebruik van de e-sigaret'.

noot 1 e-sigaret = elektronische sigaret die geen tabak bevat en niet brandt, maar wel nicotine bevat

naar: www.trouw.nl van 13 december 2013

- 1p 26 Waarvan is in tekst 18 sprake?
- A agendavorming
 - B beleidsvoorbereiding
 - C besluitvorming
 - D uitvoering van besluiten

tekst 19

In september 2012 zijn er verkiezingen gehouden. De samenstelling van de Tweede Kamer na deze verkiezingen was als volgt:

partij	aantal zetels
VVD	41
PvdA	38
SP	15
PVV	15
CDA	13
D66	12
ChristenUnie	5
GroenLinks	4
SGP	3
Partij voor de Dieren	2
50Plus	2

Na de verkiezingen werd door VVD en PvdA het kabinet (Rutte II) gevormd.

Lees tekst 19.

- 2p 27 Hieronder staat een aantal beweringen naar aanleiding van tekst 19.
→ Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
- 1 De VVD en de PvdA zijn de coalitiepartijen.
 - 2 De sociaaldemocratische oppositiepartijen hebben samen meer dan 25 zetels.
 - 3 De SP moet zich aan het regeerakkoord houden.
 - 4 Een CDA-lid in de Tweede kamer heeft over het algemeen meer invloed op de ministers dan een VVD-lid in de Tweede Kamer.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 20

GroenLinks stapt uit college provincie Groningen

Wiebe van der Ploeg van GroenLinks is vrijdag uit het college van de provincie Groningen gestapt.

Het is nog onduidelijk hoe het Groningse college, dat naast GroenLinks bestaat uit PvdA, VVD en D66, verder gaat. Zonder GroenLinks is er geen meerderheid meer.

naar: de Volkskrant van 23 maart 2013

Lees tekst 20.

- 1p 28 Welke functie had Wiebe van der Ploeg?
- A Hij was gedeputeerde.
 - B Hij was lid van de gemeenteraad.
 - C Hij was lid van de Provinciale Staten.
 - D Hij was wethouder.

tekst 21

Ministeries doen te lang over het beantwoorden van schriftelijke Kamervragen. Terwijl het antwoord binnen drie weken binnen moet zijn, nemen ministers en staatssecretarissen gemiddeld bijna vijf weken (33 dagen) de tijd.

Dat blijkt uit onderzoek van de Volkskrant naar de 10.000 schriftelijke Kamervragen die gedurende het eerste kabinet-Rutte werden gesteld. De meeste vragen gaan over veiligheid, zorg en Europa en komen binnen op de ministeries van Veiligheid en Justitie, Volksgezondheid en Buitenlandse Zaken. Uit het onderzoek blijkt ook dat de Kamerleden het vaakst De Telegraaf en de Volkskrant als bron voor hun Kamervragen noemen.

naar: de Volkskrant van 20 oktober 2012

Lees tekst 21.

2p **29** Hieronder staan vier functies die de massamedia voor de democratische besluitvorming hebben.

- 1 aandragen van onderwerpen voor de politieke agenda
- 2 burgers informeren over de inhoud van het overheidsbeleid
- 3 controleren van politici
- 4 meningsvorming

Uit tekst 21 blijkt dat de Volkskrant twee van deze functies heeft vervuld.

→ Noem de **twee** functies die de Volkskrant heeft vervuld en geef een citaat uit de tekst waaruit dit blijkt.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Functie ..., want in de tekst staat: ...

Functie ..., want in de tekst staat: ...

tekst 22

Oostenrijkers krijgen jongste minister ooit

De nieuwe regering in Oostenrijk heeft de jongste minister van Buitenlandse Zaken ooit. Het gaat om de 27-jarige Sebastian Kurz. Zijn benoeming werd vrijdag bekendgemaakt. Hij zal Oostenrijk in Brussel vertegenwoordigen als jongste van de 28 ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie.

naar: Metro van 16 december 2013

Lees tekst 22.

1p **30** Van welk bestuursorgaan van de Europese Unie zal deze minister deel uitmaken?

- A van de Europese Commissie
- B van de Raad van de Europese Unie
- C van het Europees Parlement
- D van het Europese Hof

tekst 23

Kieswijzer: het onderwijs

fragment a

Basisbeurs afschaffen en sociaal leenstelsel invoeren. De opbrengst investeren in de kwaliteit van het onderwijs. Bijverdiengrens afschaffen. Universiteiten, hogescholen en mbo's mogen studenten selecteren op motivatie en geschiktheid. Niveaus 1 en 2 van vmbo en mbo samenvoegen.

fragment b

Geen verandering aan studiefinanciering en basisbeurs. OV-jaarkaart voor 16- en 17-jarige jongeren in het mbo. Bezuinigingen op 'passend onderwijs' terugdraaien. Geen prestatiebeloning voor leraren.

fragment c

Meer salaris voor eerstegraads leraren. Scholen moeten bij voorkeur met de bijbel werken. Meer aandacht voor onderwijs aan kleuters op de Pabo. Een (grafische) rekenmachine bij een toets of examen moet beperkt worden.

fragment d

Studiefinanciering blijft bestaan. Geen leenstelsel. Dieren-, natuur- en milieu-onderwijs voor leerlingen op basis- en middelbare scholen. Scholen ondersteunen bij het inrichten van een schooltuin, zodat kinderen de kans krijgen zelf voedsel te telen.

naar: Metro van 30 augustus 2012

Lees tekst 23.

- 2p 31 Op 12 september 2012 vonden er in Nederland verkiezingen plaats voor de Tweede Kamer. Voorafgaand aan de verkiezingen vatte het dagblad Metro de plannen voor het onderwijs van verschillende politieke partijen samen.

→ Welk fragment hoort bij welke politieke partij? Kies uit: Partij voor de Dieren, SGP, SP en VVD.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

fragment a = ...

fragment b = ...

fragment c = ...

fragment d = ...

tekst 24

De kersttoespraak van de koning

Koning Willem-Alexander houdt morgen zijn eerste kersttoespraak. Hoe persoonlijk wordt die kersttoespraak? Hij heeft er een professionele tekstschrijver voor ingehuurd.

Het is de enige toespraak waarin de koning niet namens de regering spreekt. Maar ook met een persoonlijk verhaal moet hij keurig binnen de lijntjes blijven. De Rijksvoorlichtingsdienst laat weten dat het staatshoofd in deze toespraak “traditiegetrouw ruimte heeft voor eigen accenten, maar vanzelfsprekend geldt ook hiervoor de ministeriële verantwoordelijkheid”.

naar: NRC Handelsblad van 24 december 2013

- 1p 32 Hieronder staan vier beweringen naar aanleiding van tekst 24. Welke van de onderstaande beweringen is juist?
- A De koning hoeft zijn toespraak in geen geval in het parlement te verdedigen.
 - B De koning moet zich als lid van de regering verantwoorden voor de inhoud van deze toespraak.
 - C De minister schrijft de toespraak en de koning mag deze aanvullen met eigen ideeën.
 - D De minister-president is de professionele tekstschrijver van de koning.

afbeelding 3

Bekijk afbeelding 3.

- 1p 33 De koning heeft verschillende functies.
Welke functie vervult koning Willem-Alexander in afbeelding 3?
- A de ceremoniële functie
 - B de politieke functie
 - C de representatieve functie
 - D de symbolische functie

Analyse maatschappelijk vraagstuk: gehoorschade bij jongeren

Bij de beantwoording van de vragen 34 tot en met 46 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 5 en tabel 1 en 2 van het bronnenboekje.

Lees tekst 1.

- 1p 34 De Nationale Hoorstichting maakt zich zorgen over de gevolgen van blootstelling aan harde muziek en lawaai voor jongeren.
De Hoorstichting roept de Tweede Kamer en de staatssecretaris van VWS op om de preventie van gehoorschade bij jongeren op te nemen in het Nationaal Programma Preventie.
- Vanuit welke waarde komt de Nationale Hoorstichting tot deze oproep aan de staatssecretaris?

Zie tekst 1.

- 1p 35 De Nationale Hoorstichting spant zich in om gehoorschade als gevolg van harde muziek en lawaai tegen te gaan. Op haar website schrijft de Hoorstichting: “Het beschermen van het gehoor is een kwestie van persoonlijk én maatschappelijk belang.”
De Hoorstichting kan verschillende machtsmiddelen inzetten om voor deze belangen op te komen.
Welk machtsmiddel herken je in tekst 1?
- A bezit van geld
 - B gebruik maken van kennis
 - C inzetten van personen met charisma
 - D hebben van wettelijke bevoegdheden

Zie tekst 1.

- 2p 36 Het vraagstuk van de toenemende gehoorschade onder jongeren kun je bekijken vanuit verschillende invalshoeken. In tekst 1 kun je onder andere de sociaal-economische en de politiek-juridische invalshoek herkennen.
→ Geef bij beide invalshoeken een citaat uit tekst 1 waaruit de invalshoek blijkt.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Citaat waaruit de sociaal-economische invalshoek blijkt: ...
Citaat waaruit de politiek-juridische invalshoek blijkt: ...

Lees tekst 2.

- 4p 37 De toenemende gehoorschade onder jongeren door het luisteren naar te harde muziek kan beschouwd worden als een maatschappelijk vraagstuk. We spreken van een maatschappelijk vraagstuk als dit voldoet aan een aantal kenmerken.
Een kenmerk is bijvoorbeeld dat er verschillende meningen zijn over hoe een maatschappelijk vraagstuk kan worden opgelost.
→ Geef **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk en geef voor elk kenmerk een citaat uit tekst 2 dat betrekking heeft op het kenmerk.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk 1: ...
Citaat uit de tekst bij kenmerk 1: ...
Kenmerk 2: ...
Citaat uit de tekst bij kenmerk 2: ...

Zie tekst 2.

- 1p 38 PvdA-Kamerlid Agnes Wolbert wil dat de minister maatregelen neemt om gehoorschade bij jongeren tegen te gaan.
Van welk recht kan Agnes Wolbert het beste gebruik maken als zij wil dat de minister naar haar wens luistert en maatregelen neemt?
- A van het budgetrecht
 - B van het recht van amendement
 - C van het recht van enquête
 - D van het recht van motie

Zie tekst 2.

- 1p 39 Kamerlid Wolbert is van mening dat jongeren zich nog onvoldoende bewust zijn van de risico's die ze lopen op gehoorschade.
Een maatschappelijk vraagstuk als de toenemende gehoorschade onder jongeren kun je bekijken vanuit verschillende invalshoeken.
Stel dat iemand gaat onderzoeken hoe het komt dat jongeren zich niet genoeg bewust zijn van de risico's op gehoorschade en weinig preventieve maatregelen nemen.
Vanuit welke invalshoek doet hij of zij dit onderzoek dan?
- A vanuit de politiek-juridische invalshoek
 - B vanuit de sociaal-culturele invalshoek
 - C vanuit de sociaal-economische invalshoek
 - D vanuit de veranderings- en vergelijkende invalshoek

Zie tekst 2.

- 2p 40 De drie grootste politieke stromingen in Nederland hebben verschillende ideeën over de rol die de overheid in de samenleving moet spelen.
- Bij welke politieke stroming behoort de PvdA?
 - Welk kenmerk van deze stroming, wat betreft de rol die de overheid moet spelen, herken je in het voorstel van PvdA-Kamerlid Agnes Wolbert? Kies uit:
 - a relatief kleine rol van de overheid
 - b relatief grote rol van de overheid
 - c geen grote en geen kleine rol (tussenpositie)
- Leg je antwoord uit.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De PvdA hoort bij de ... stroming.

Ik herken het kenmerk ... , want ...

Lees tekst 3.

- 1p 41 Uit tekst 3 blijkt dat er verschillende meningen zijn over de maatregelen die Kamerlid Wolbert wil om gehoorschade bij jongeren tegen te gaan (zie tekst 2).

Jimmy is voor de maatregelen die het Kamerlid wil. De mening die iemand over iets heeft, hangt af van het referentiekader van die persoon.

→ Leg het verband uit tussen het referentiekader van Jimmy en de mening van Jimmy over het voorstel.

Let op: in je antwoord moet een kenmerk van het begrip referentiekader genoemd worden.

- 1p 42 Er zijn verschillende theorieën over de beïnvloeding van mensen door de massamedia.

Bij welke theorie is het referentiekader een heel belangrijk begrip?

- A de agendatheorie
- B de injectienaaldtheorie
- C de theorie van de media als betekenisgever
- D de theorie van de selectieve perceptie

Lees tekst 4 en zie tekst 3.

- 1p 43 Teksten kunnen in meer of mindere mate subjectief of objectief zijn.

→ Welke tekst is het meest objectief, tekst 3 of tekst 4?

Geef een reden waarom dat zo is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Tekst ... (vul nummer in) is het meest objectief, want (in) deze tekst ... en (in) de andere tekst ...

Bekijk tabel 1 en 2.

- 1p 44 Hieronder staan twee beweringen naar aanleiding van tabel 1 en 2.
- a Meer dan 10% van de jongeren van 16-18 jaar scoort 'slecht' op de gehoortest.
 - b Kinderen van 12-15 jaar hebben een slechter gehoor dan oudere kinderen, maar denken zelf vaker dat hun gehoor in orde is.
- Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

a = ...

b = ...

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Lees tekst 5.

- 1p 45 Het profielwerkstuk van Jamey Blaauboer is onder andere te lezen op de website van de NVVS, de Nederlandse Vereniging Voor Slechthorenden. Welke functies van de massamedia hoopt Jamey Blaauboer met haar profielwerkstuk te vervullen?
- A de controlerende en de opiniërende functie
 - B de informatieve en de socialiserende functie
 - C de socialiserende en de controlerende functie
- 2p 46 Ben jij voor of tegen het invoeren van de gehoorbeschermende maatregelen in uitgaansgelegenheden die Kamerlid Wolbert wil (zie tekst 2)?
- Geef **twee** argumenten voor je mening en gebruik per argument gegevens uit het bronnenboekje. Vermeld hierbij uit welke tekst of uit welke tabel de gegevens afkomstig zijn.
- Let op: je krijgt alleen een punt voor een argument als je daarbij verwijst naar een tekst of tabel uit het bronnenboekje.*

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.